

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра міжнародного права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан юридичного факультету

/Лазур Я.В./

« 29 » червня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ БІЖЕНЦІВ І ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	29 «Міжнародні відносини»
Спеціальність	293 «Міжнародне право»
Освітня програма	«Міжнародне право»
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська мова

Робоча програма навчальної дисципліни «Міжнародний захист біженців і переміщених осіб» для здобувачів вищої освіти галузі знань 29 «Міжнародні відносини» 293 «Міжнародне право» освітньої програми «Міжнародне право».

Розробники: Котляр О.І., к.ю.н., доцент, доцент кафедри міжнародного права

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри міжнародного права протокол № 11 від «24» серпня 2021 р.

В. о. завідувача кафедри Котляр О.І.

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету

протокол № 9 від «25» серпня 2021 р.

Голова науково-методичної комісії Булеца С.Б.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4 (ESTS)	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1-й	1-й
Кількість модулів – 1 Тематичних модулів - 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента –	2-й	2-й
	Лекції:	
	8	2
	Практичні (семінарські):	
	10	2
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: тестування	Самостійна робота:	

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «*Міжнародний захист біженців і переміщених осіб*» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти розуміння базових засад щодо захисту прав біженців та переміщених осіб. Метою вивчення є отримання студентами знань щодо правового положення біженців та переміщених осіб, формування навичок використання отриманих знань у професійній діяльності, розширюючи та деталізуючи програму курсу «Права людини».

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральної компетентності:

Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері правового регулювання міжнародних відносин і порівняльного правознавства, що характеризуються невизначеністю умов і вимог

Загальних компетентностей:

- здатність усвідомлювати особливості предметної сфери і професії, приймати обґрунтовані рішення та усвідомлювати їх етичні наслідки (ЗК 2);
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. (ЗК 4);
- здатність самостійно здійснювати наукові дослідження проблем міжнародного права, визначати наукові проблеми, продукувати гіпотези, готувати наукові тексти та доповіді, здійснювати публічну апробацію результатів досліджень (ЗК 7).

Фахових компетентностей:

- здатність розуміти зміст та юридичну природу національних нормативно-правових актів, міжнародних договорів та інших міжнародних документів (ФК 2);
- здатність застосовувати нормативні положення і доктрини міжнародного публічного, міжнародного приватного, національного, іноземного, європейського права, використовувати вузькоспеціалізовані знання з конкретних напрямів регулювання міжнародним правом (ФК 3);
- здатність представляти інтереси фізичних, юридичних осіб чи держави, розробляючи правову позицію в інтересах позивача/відповідача при розгляді справ у національних, закордонних, міжнародних судах та арбітражах (ФК 5);
- здатність до самонавчання та підвищення рівня власної кваліфікації (ФК 10).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «*Міжнародний захист біженців і переміщених осіб*» тісно взаємодіє з такими навчальними дисциплінами (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 5 Міграційне право

ОК 8 Міжнародне гуманітарне право

ОК 11. Права людини у міжнародному праві

4.ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра галузі знань Міжнародні відносини спеціальності 293 Міжнародне право вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Демонструвати лідерські якості, навички у здійсненні наукового та прикладного аналізу, вміти брати на себе відповідальність за результати аналізу, мотивувати та керувати роботою інших для досягнення поставлених цілей.	ПРН3.

Розуміти міжнародно-правову ситуацію, використовувати різні джерела безпосередньої й опосередкованої інформації, зокрема за допомогою новітніх інформаційних і комунікаційних технологій, для з'ясування обставин і фактів, надання міжнародно-правової оцінки подіям.	ПРН 4
Демонструвати навички комунікацій з представниками професійних груп з галузі міжнародних відносин, а також представниками різних видів правничої діяльності на національному та міжнародному рівнях.	ПРН 5
Здійснювати наукові дослідження з актуальних питань теорії та практики міжнародного права, європейського права, формулювати новизну таких досліджень, публікувати їх результати в наукових фахових виданнях, а також захищати власні інноваційні розробки на відповідному рівні.	ПРН 7
Визначати зміст та юридичну природу національних нормативно-правових актів, міжнародних договорів та інших міжнародних документів, виявляти колізії між нормами міжнародних договорів, між нормами міжнародного договору та актами національного законодавства, а також пропонувати шляхи їх вирішення.	ПРН 9
Здійснювати професійне представництво фізичних, юридичних осіб, держави у судах України, судах зарубіжних держав, в міжнародних арбітражних та судових установах, а також виконувати професійні юридичні обов'язки в рамках органів міжнародних судів.	ПРН 11
Аналізувати зарубіжний досвід правового регулювання у відповідній сфері.	ПРН 13
Застосовувати відповідні норми права, вміти аналізувати, виявляти тенденції та закономірності у сфері, яка стосується міжнародного захисту прав людини.	ПРН 16
Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя та підвищення рівня власної професійної кваліфікації	ПРН 21

5.ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- виконані практичні, творчі роботи, командні проекти;
- активність студента в дискусії;
- виступи на практичних заняттях, презентації, реферати, есе, наукові статті та тези доповідей на конференціях;

- виконання індивідуальних та групових завдань самостійної роботи; виконання тестових завдань, а також модульних контрольних робіт;
- залік.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є тести, теоретичні та практичні завдання.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усні та письмові відповіді на семінарських та практичних заняттях.

Форма модульного контролю: письмова з елементами тестування.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4- T5	35	100
15	15	15	20		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T6	T7	T8-T9	T10	35	100
15	15	15	20		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	25	5	25

Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	1	5	1	5
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	під час семінар. занять	10	під час семінар. занять	10
Презентація	2	10	2	10
Реферат/ наукова стаття	1	10	1	10
Есе/ тези доповіді на конференції	1	5	1	5
Модульна контрольна робота	1	35	1	35
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Оцінювання модульних завдань. Після виконання програми змістового модулю у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді письмової роботи та тесту, який оцінюється у межах від 1 до 35 балів. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Поточне тестування та самостійна робота	
Модуль 1	Модуль 2
100	100

Протягом семестру студенти вивчають 2 модуля з дисципліни. Після виконання кожного модуля (лекції, практичні заняття) здійснюється поточний контроль у вигляді письмової роботи та тестування. Студенти, які не відвідували лекції або не в повному обсязі виконали завдання для самостійної роботи, до поточного контролю за змістовий модуль не допускаються.

Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок студентів здійснюється за 100-бальною системою за 1 модуль.

Студент, який в результаті поточного оцінювання та підсумкового контролю за модулі (середній бал за два модулі) отримав більше 60 балів, має

право не складати залік з дисципліни. У разі отримання позитивної підсумкової оцінки за модуль студент має також право відмовитися від складання заліку. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. При умові, що студент (ка) хоче поліпшити підсумкову оцінку за модуль із дисципліни, він (вона) має складати залік.

Студент, який в результаті підсумкового оцінювання за модулі отримав менше 60 балів зобов'язаний складати залік з дисципліни. У разі, якщо відповіді студента під час заліку оцінені менше ніж у 60 балів, він (вона) отримує незадовільну підсумкову оцінку. При цьому результати поточного контролю не враховуються. Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за такою шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни Модуль 1

Тема 1. Становлення та розвиток інституту захисту прав біженців і переміщених осіб

1. Історія становлення інституту біженців
2. Формування міжнародно-правового механізму захисту біженців
3. Джерела права біженців
4. Класифікація вимушених мігрантів

Тема 2. Визначення поняття біженець у міжнародному праві

1. Еволюція поняття «біженець» в міжнародних документах Ліги Націй
2. Поняття «біженець» в Конвенції 1951 року і Протоколу 1967 року щодо статусу біженців
3. Підходи у визначенні поняття «біженець» у рамках регіональних міжнародних організацій
4. Елементи поняття «біженець»

Тема 3. Основні принципи права біженців

1. Право біженців і принцип «недискримінації»
2. Принцип «невислання» (non-refoulement)
3. Принцип конфіденційності

Тема 4. Надання статусу біженців

1. Доступ заявника до території та процедури
2. Можливість зв'язку з представниками УВКБ ООН
3. Можливість оскарження рішення
4. Елементи процедури визначення статусу біженця

Тема 5. Право на притулок

1. Поняття притулку
2. Особливості подання та дослідження доказів
3. Тягар доказування відповідно до Конвенції 1951 року
4. Докази відповідно до норм цивільного судочинства
5. Особливості розгляду заяв

Модуль 2

Тема 6. Основні права та обов'язки біженців та шукачів притулку

1. Основні права і обов'язки біженців та осіб, які шукають притулок
2. Основні права і обов'язки осіб, які шукають притулок на території України
3. Основні права і обов'язки біженців на території України

Тема 7. Довгострокові рішення

1. Добровільна репатріація
2. Місцева інтеграція
3. Переселення

Тема 8. Зв'язок інститутів екстрадиції і притулку

1. Правова база екстрадиції: історія і сучасність
2. Загальні принципи права видачі
3. Підстави для відмови у проханні про видачу
4. Заборони на видачу на підставі дотримання прав людини
5. Позиція особи в процесі видачі
6. Основні положення нормативно-правової бази екстрадиції України

Тема 9. Видача і притулок

1. Видача та притулок
2. Видача та виключення
3. Ієрархія зобов'язань

Тема 10. Міжнародні стандарти у сфері забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб

1. Доктрина міжнародного права щодо переміщених осіб у світлі прав людини
2. Керівні принципи з питань щодо переміщення осіб всередині країни як відображення норм міжнародного права
3. Роль ОБСЄ у реалізації міжнародних стандартів щодо захисту ВПО
4. Роль Африканського Союзу у становленні регіонального підходу щодо ВПО

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна праця	самостійна робота
2-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Становлення та розвиток інституту захисту прав біженців і переміщених осіб	12	1	2	-	-	9
Тема 2. Визначення поняття біженець у міжнародному праві	12	1	-	-	-	11
Тема 3. Основні принципи права біженців	12	1	2	-	-	9
Тема 4. Надання статусу біженців	12	1	-	-	-	11
Тема 5. Право на притулок	12	1	2	-	-	9
Разом за модуль	60					
Модуль 2						
Тема 6. Основні права та обов'язки біженців та шукачів притулку	12	1	-	-	-	11
Тема 7. Довгострокові рішення	12	-	-	-	-	12
Тема 8. Зв'язок інститутів екстрадиції і притулку	12	1	2	-	-	9
Тема 9. Видача і притулок	12	-	-	-	-	12
Тема 10. Міжнародні стандарти у сфері забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб	12	1	2	-	-	9
Разом за модуль	60					
Разом за семестр	120					

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Становлення та розвиток інституту захисту прав біженців і переміщених осіб	2	
2	Основні принципи права біженців	2	
3	Право на притулок	2	2

4	Зв'язок інститутів екстрадиції і притулку	2	
5	Міжнародні стандарти у сфері забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб	2	
Разом		10	2

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Становлення та розвиток інституту захисту прав біженців і переміщених осіб	9	10
2	Визначення поняття біженець у міжнародному праві	11	12
3	Основні принципи права біженців	9	12
4	Надання статусу біженців	11	12
5	Право на притулок	9	10
6	Основні права та обов'язки біженців та шукачів притулку	11	12
7	Довгострокові рішення	12	12
8	Зв'язок інститутів екстрадиції і притулку	9	12
9	Видача і притулок	12	12
10	Міжнародні стандарти у сфері забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб	9	12
Разом		102	116

6.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання полягає у написанні студентами рефератів (тез доповідей на конференцію) або есе (наукової статті) відповідно до обраної ними тематики. При бажанні студента індивідуальна робота може бути виконана у формі науково-дослідної статті, тез доповіді на конференції, конкурсної наукової роботи тощо.

За індивідуальну роботу студент має можливість отримати максимально 10 балів. Результати індивідуальної роботи надаються студентом для перевірки та оцінювання за 20 днів до початку екзаменаційної сесії.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби; проектор.

Обладнання: комп'ютер.

Програмне забезпечення: windows, power point

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Conclusions adopted by the executive committee on the international protection of refugees
2. Conclusion on machine-readable travel documents for refugees and stateless persons No. 114 (LXVIII) 2017
3. UNHCR. Refugee Status Determination [Electronic resource]. Mode of access: <http://www.unhcr.org/refugee-status-determination.html>
4. United Nations Committee on Economic, Social and Cultural Rights, General Comment No. 20: Non-discrimination in economic, social and cultural rights (art. 2, Para 2, of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights), UN Doc. E/C.12/GC/20, 2009.
5. United Nations Guiding Principles on Internal Displacement [Electronic resource]. Mode of access: <https://documents-ddsny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G98/104/93/PDF/G9810493.pdf?OpenElement>

Допоміжна література

1. Буроменський М. В. Міжнародний і національний захист прав людини та права біженців / М. В. Буроменський, В. М. Степенко, В. Г. Куць. Х., 2004. 198 с.
2. Котляр О.І. Міжнародні стандарти в сфері забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб. Механізм забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб: національний та міжнародний аспект / [С.Б.Булеца,О.І.Котляр,Я.В.Лазур та ін.]; за заг.ред.: д-ра юрид. наук, проф. О.Я.Рогача; д-ра юрид. наук, проф. М.В.Савчина; к.ю.н., доц. М.В.Менджул. Ужгород: РІК-У, 2017. 348 с. С.7-31.
3. Котляр О.І. Міжнародні стандарти в сфері забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб. Права внутрішньо переміщених осіб: навчальний посібник / [С.Б. Булеца, О.І. Котляр, Я.В. Лазур та ін.]; за заг. ред.: д-ра юрид. наук, проф. О.Я. Рогача; д-ра юрид. наук, проф. М.В. Савчина. Ужгород: РІК-У, 2017. 436 с. С. 33-51.
4. Котляр О.І. 2.1 Роль міжнародних організацій у наданні допомоги переміщеним особам. 2.2. Миротворчі механізми міжнародних міжурядових організацій. Захист прав внутрішньо переміщених осіб: монографія / за заг. ред.: д-ра ю.н. проф. О.Я.Рогача; д.ю.н., проф.М.В.Савчина, кюн. доц.Менджул М.В., Ужгород: РІК- У. 2018. 268 с. С.30-47.
5. Котляр О.І. Право біженців на довгострокове рішення *Часопис Київського університету права*. №3. 2015. С. 338-341.
6. Котляр О.І. Надання міжнародного захисту від імені біженців – ключове завдання УВКБ ООН *Часопис Київського університету права* №4. 2015. С. 329-333.

7. Котляр О.І. Торгівля людьми як форма насилля над уразливими групами населення *Часопис Київського університету права* №1. 2016. С. 325-328.
8. Котляр О. І. Поняття та юридична природа права притулку *Часопис Київського університету права* №2. 2016 С. 353-355.
9. Котляр О.І. Дискримінація та насилля внаслідок переміщення жінок *Visegrad journal on human rights*. №4. Part.2. 2015. Р.33-38.
- 10.Котляр О.І. Значение дублинской системы для предоставления убежища. *Legea si Viata*. №5/2 (293). 2016. С. 45-47.
- 11.Котляр О.І. Принцип конфіденційності у міжнародному праві біженців. *Visegrad journal on human rights*. № 3. С.86-90.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет Судові кейси та рішення

1. Кабулов проти України. URL http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_881
2. Кучеренко проти України. URL http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvd duvs_2015_3_39.pdf
3. Цезарь проти України. URL <https://www.msp.gov.ua/news/14818.html?PrintVersion>.
4. «Джеймс та інші проти Сполученого Королівства (James and Others v. the United Kingdom)», № 8793/79/ URL <https://taxlink.ua/ua/court/sprava-dzheyms-ta-inshi-proti-spoluchenogo-korolivstva/en/>
5. Dogan and others v. Turkey URL <https://www.refworld.org/pdfid/414d86ab4.pdf>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами
(Додаток ___).

(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами
(Додаток ___).

(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами
(Додаток ___).

(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).

(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Прізвище ініціали)